

Bachelor Vormgeving Hanzehogeschool Groningen

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
15 en 16 oktober 2019*

Colofon

Instelling en opleiding

Hanzehogeschool Groningen
Postbus 1329
9701 BH Groningen
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Bachelor Vormgeving
Locatie: Groningen
Variant: Voltijd
Croho-nummer: 39111

Visitatiecommissie

drs. R.R. (Raoul) van Aalst, voorzitter
Barbara Visser, deskundige
Catelijne van Middelkoop, deskundige
Vera van der Burg, student-lid
drs. A.N. (Astrid) Koster, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	7
2. Onderwijsleeromgeving	9
3. Toetsing	13
4. Gerealiseerde leerresultaten	15
Bijlagen	17
Bijlage 1 Visitatiecommissie	18
Bijlage 2 Programma visitatie	19
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	20

Samenvatting

Op 15 en 16 oktober 2019 is de bacheloropleiding Vormgeving van de Hanzehogeschool Groningen gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**.

Beoogde leerresultaten

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Vormgeving nieuwsgierige studenten op tot experimentele ontwerpers. De landelijk eindkwalificaties zijn in overleg met het werkveld vertaald in zeven competenties, die verder geoperationaliseerd zijn ten behoeve van de toetsing. De missie, visie en de beroeps- en praktijkgerichte competenties voldoen aan de eisen. De bacheloropleiding Vormgeving kent tevens zes profielen, waardoor zowel specialisatie als samenwerking en verbindingen mogelijk zijn. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het tweetalige en ontwikkelgerichte curriculum van de bacheloropleiding Vormgeving bestaat uit vier studiejaar: na een gezamenlijke Design-propedeuse kiezen studenten uit een van de zes profielen. De opzet en inhoud is goed doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om de programmaonderdelen inhoudelijk en artistiek in te vullen. De opleiding creëert voor studenten een intensieve en inspirerende leeromgeving, waarin studenten veel persoonlijk aandacht krijgen. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. De opleiding hanteert passende instroomeisen, waarmee een kwalitatief goede en diverse instroom ontstaat. De huisvesting en unieke voorzieningen zijn uitstekend. Ook is de begeleiding in alle fasen van de opleiding juist vormgegeven. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding Vormgeving beschikt over een adequaat toetsstelsel dat aansluit bij de eindcompetenties. In de toetsing wordt op holistische en integrale wijze aangetoond dat de competentie en het

niveau bereikt is. In de beoordeling aan studenten is zowel het proces als het artistiek eindresultaat van belang. Docenten stellen vooraf bepaalde criteria, die gedurende het leerproces en de uitvoering van het werk ingevuld worden. De monitoring en feedback is intensief. De opleiding treft de juiste maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma bestaat uit vier onderdelen: het Position Paper, het eindwerk Onderzoek, het artistieke eindwerk en de presentatie van het eindwerk. De afstudeeropdracht van de bacheloropleiding Vormgeving is adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau voor een bacheloropleiding in de kunsten. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en de beoordeling voldoet aan de eisen. Studenten worden goed voorbereid om te functioneren in het artistieke werkveld. Alumni komen in grote getale aan het werk in relevante banen op niveau, dit is een kracht van de opleiding. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- Bestaande en toekomstige samenwerkingsverbanden kunnen sterker geëxploreerd en gecommuniceerd worden;
- Zorg voor een betere controle op de Engelse taal;
- De opleiding kan zich minder bescheiden opstellen over het conceptuele gehalte ervan.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Vormgeving van de Hanzehogeschool.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, maart 2020

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

Drs. A.N. Koster
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Vormgeving van de Hanzehogeschool Groningen leidt studenten binnen de Academie Minerva op tot experimentele ontwerpers. Studenten leren om creatief, ambitieus en ondernemend aan de slag te gaan. Alle aspecten van het vak komen aan bod. Op deze wijze bereidt de opleiding studenten voor op de praktijk en maken studenten eigennuttige en maatschappelijk relevante ontwerpen.

De instelling

Academie Minerva is een van de achttien scholen binnen de Hanzehogeschool Groningen. Academie Minerva verzorgt vier artistieke bacheloropleidingen: Autonome Beeldende Kunst (ABK), Vormgeving (VG) en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) en de bachelor Popculture. Tevens biedt Academie Minerva de masteropleiding Fine Art and Design aan.

De opleiding

Hanzehogeschool Academie Minerva verzorgt de opleiding Vormgeving in Groningen. De opleiding is een bekostigde vierjarige voltijdse bacheloropleiding die bestaat uit zes profielen: Graphic & Interaction Design, Illustration & Animation Design, Interior Architecture & Design, Time Based Design, Product Design en Off Road.

De opleiding wordt tweetalig aangeboden. De opleiding heeft aangegeven dat dit komt door de grote internationale instroom van studenten. De commissie vindt dit een adequate uitleg.

De visitatie

De Hanzehogeschool Groningen heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 15 en 16 oktober 2019 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Op 15 oktober 2019 stonden Minervabrede thema's op het programma. De gehele commissie was hierbij aanwezig. De visitatie op 16 oktober 2019 had betrekking op de opleiding Vormgeving. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Ook is rekening gehouden met de andere kunstopleidingen binnen Academie Minerva. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in het panel.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in december in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in april 2020. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Vormgeving nieuwsgierige studenten op tot experimentele ontwerpers. De landelijk eindkwalificaties zijn in overleg met het werkveld vertaald in zeven competenties, die getoetst worden door middel van operationalisaties. De missie, visie en de beroeps- en praktijkgerichte competenties voldoen aan de eisen. De bacheloropleiding Vormgeving kent tevens zes profielen, waardoor zowel specialisatie als samenwerking en verbindingen mogelijk zijn. De commissie adviseert om de artistieke ambities met minder bescheidenheid naar buiten te brengen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Academie Minerva leidt met de bacheloropleiding Vormgeving nieuwsgierige studenten met talent en ambitie, op tot experimentele ontwerpers. Zij leren om creatief, ambitieus en ondernemend aan de slag te gaan. Alle aspecten van het vak komen aan bod. Zo worden studenten voorbereid op de praktijk en worden studenten opgeleid om eigenzinnige en maatschappelijk relevante ontwerpen te maken en om te kunnen functioneren in een interdisciplinaire en mondiale omgeving. De ontwerpers die afstuderen leren technische vaardigheden die ze kunnen toepassen bij diverse ontwerp opdrachten.

De landelijke eindkwalificaties van de opleiding zijn gebaseerd op de Dublin descriptoren en vastgesteld in overleg met het landelijk werkveld en beroepsorganisaties. De landelijk eindkwalificaties zijn vertaald in zeven competenties: 1) Creërend vermogen, 2) Het vermogen tot kritische reflectie, 3) Het vermogen tot groei en vernieuwing, 4) Organiserend vermogen 5) Communicatief vermogen, 6) Omgevingsgerichtheid en 7) Het vermogen tot samenwerken. Elk van de eindcompetenties bevat een aantal operationalisaties. De opleiding toetst op het niveau van deze operationalisaties (zie ook standaard 3).

De bacheloropleiding Vormgeving kent zes profielen: Graphic & Interaction Design, Illustration & Animation Design, Interior Architecture & Design, Time Based Design, Product Design en Off Road. Deze laatste biedt de mogelijkheid om

naast de (traditionele) profielen van de opleiding overgangsgebieden te laten bestaan waarin zowel docenten als studenten het brede terrein van het Vormgeving kunnen verkennen.

In 2015 is een nieuw curriculum ingevoerd. Kern van dit nieuwe curriculum is het stermodel. Dit model geeft ruimte voor specialisatie (Focus) in een vakgebied in de punten van de ster en interdisciplinaire, experimentele ontwikkeling in het centrum van de ster. Bovendien worden cross-overs gestimuleerd: studenten leren om ook concepten en ontwerpen te maken in verschillende disciplines, met daarin het verwerken van hun eigen discipline of focusgebied. Interdisciplinariteit en samenwerken zijn daarmee centrale concepten voor de opleiding Vormgeving en vormen de basis van waaruit studenten hun eigen richting kunnen gaan bepalen.

Overwegingen

De missie van Academie Minerva is helder geformuleerd en de visie van de opleiding Vormgeving sluit bij deze missie aan. De positie en de identiteit van de opleiding zijn ook helder; zij spiegelt zich duidelijk aan de wereld.

De doelstellingen en de eindkwalificaties zijn volgens de commissie voldoende concreet uitgewerkt. Ook zijn de operationalisaties voldoende beroeps- en praktijkgericht en zijn daarmee passend voor het kunstonderwijs en de -praktijk. De commissie is van oordeel dat de opleiding aansluit bij de ontwikkelingen en de behoefte in het

werkveld. De opleiding Vormgeving heeft ook duidelijk aandacht voor internationale aspecten van de opleiding.

De opleiding heeft veel aandacht voor conceptontwikkeling. Deze conceptuele benadering lijkt echter zo vanzelfsprekend voor betrokkenen, dat het weinig voor het voetlicht gebracht wordt. De commissie adviseert de opleiding om haar (artistieke) ambities met minder bescheidenheid naar buiten te brengen.

De overkoepelende thema's zorgen voor goede mogelijkheden tot verbindingen, die Academie Minerva meer kleur aan de eigen identiteit kan geven. De verdere uitwerking van het stermodel kan hierin een positief effect hebben. De commissie suggereert wel om van het stermodel een meer dynamisch model te maken en de implicaties daarvan te overwegen.

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden (Dublindescriptoren voor de bachelor). De opleiding hanteert passende competenties als beoogde leerresultaten. Met de ba-

cheloropleiding Vormgeving wil Academie Minerva de volle breedte van autonome en commerciële vormgeving dekken. De commissie waardeert de keuzemogelijkheid om zowel te kunnen specialiseren als te verbreden.

De commissie is dan ook van oordeel dat de opleiding aansluit bij de ontwikkelingen en de behoefte in het werkveld: door de afstemming met onder andere de Werkveldadviesraad (WAR) voldoet de opleiding qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, gevraagd wordt van een afgestudeerde Vormgever.

De commissie vindt in dit licht ook dat de opleiding voldoende contacten onderhoudt met het beroepenveld. De leden van de WAR kenmerken zich volgens de visitatiecommissie door een sterke betrokkenheid.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

Het tweetalige en ontwikkelgerichte curriculum van de bacheloropleiding Vormgeving bestaat uit vier studiejaren: na een gezamenlijke Design-propedeuse kiezen studenten uit een van de zes profielen. De opzet en inhoud is goed doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om de programmaonderdelen inhoudelijk en artistiek in te vullen. De opleiding creëert voor studenten een intensieve en inspirerende leeromgeving, waarin studenten veel persoonlijk aandacht krijgen. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. De diversiteit van het docententeam kan worden vergroot. De opleiding hanteert passende instroomeisen, waarmee een kwalitatief goede en diverse instroom ontstaat. De huisvesting en unieke voorzieningen zijn uitstekend. Ook is de begeleiding in alle fasen van de opleiding juist vormgegeven. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Programma

Het tweetalige curriculum van de bacheloropleiding Vormgeving bestaat uit vier studiejaren: een propedeusejaar, een tweejarige hoofdfase en een afstudeerfase. Het curriculum van de bacheloropleiding Vormgeving bestaat uit een gezamenlijke Design-propedeuse in vijf blokken van zeven weken. Tijdens dit jaar krijgt de student een introductie in het ontwerpen: de student ontdekt de ontwerpcultuur en de eigen plaats daarin, en leert experimenteren en onderzoeken om tot een ontwerp te komen. Ter ondersteuning van de eigen vaardigheden wordt de student geïnstrueerd in de werkplaatsen.

Aansluitend op de propedeuse vinden in het off road profiel cross overs plaats en kiezen studenten een van de zes profielen. Elk profiel kent vier leerlijnen: de leerlijn Ontwerpen & Onderzoek, de leerlijn Ontwerpen & Techniek, de leerlijn Praktijk en de leerlijn Theorie. Het curriculum binnen alle profielen is gericht op verschillende thema's, waaronder technische en innovatieve vaardigheden verbonden die verbonden zijn met conceptuele diversiteit. Ook legt de opleiding de verbinding tussen ondernemerschap en de opleiding: er is ruimte gemaakt voor entrepreneurship in de vorm van "Live projects".

In het tweede jaar biedt de opleiding de studenten de vakkennis die ze als ontwerper nodig hebben aan. In het derde jaar beginnen studenten steeds meer zelf keuzes te maken. Daarbij gaan ze confrontaties aan met andere disciplines en onderzoeken ze hun eigen standpunt als ontwerper.

In het derde jaar toetsen studenten gedurende een half jaar tevens hun eigenheid aan de praktijk in een (internationale) stage of uitwisseling, praktijk projecten, onderzoeksproject of een minor. In het examenjaar neemt de student een definitief standpunt als ontwerper in. Interdisciplinariteit en nadruk op het maakproces zijn belangrijke aspecten binnen de opleiding.

Het zwaartepunt van de opleiding Vormgeving verschuift langzamerhand van opdrachtgestuurd naar ontwikkelingsgericht onderwijs. Inhoudelijk leren studenten een vraag of probleem te beantwoorden met een te verantwoorden ontwerpproces. De opleiding hanteert hiervoor Design Dilemma's. Dit zijn opdrachten waarop meerdere antwoorden mogelijk zijn en waarin de student Vormgeving wordt uitgedaagd om zowel vanuit het denken als het maken tot mogelijke oplossingen en/of nieuwe vragen te komen.

Leeromgeving

Het onderwijs van de opleiding Vormgeving is een oefenruimte waar de student zich al makend kan oriënteren op verschillende posities en rollen door kritisch te speculeren, de uitkomsten waar nodig te testen en door te ontwikkelen in een multidisciplinaire 'Learning Community'. Het ontwikkelen, ontdekken en ontwerpen van het toekomstige beroep is in dit licht een gezamenlijke pedagogische verantwoordelijkheid van de opleiding.

De Learning Community van de opleiding Vormgeving is klein en internationaal; de studentenpopulatie bestaat uit 45 nationaliteiten. De community is ook van belang als een beginnend netwerk van professionele contacten en samenwerking. De gemeenschap richt zich hierbij zowel op de stad Groningen als op de wereld.

Onderzoek

Onderzoek is onderdeel van alle leerlijnen en varieert van materiaalonderzoek (leerlijnen onderzoek en techniek) tot het onderzoeken naar de positie als kunstenaar en ontwerper in de leerlijnen theorie en praktijk. De opleiding gebruikt analyse en onderzoek als basis voor alle ontwerpactiviteiten in het curriculum.

Naast de leerlijnen is het onderzoek verder geëxpliciteerd in de samenwerking met het Kenniscentrum Kunst & Samenleving. Samenwerking met het Kenniscentrum biedt onder andere mogelijkheden voor zelfstandig onderzoek. Ook zoekt de opleiding samenwerking met Priccapractice, de Hemp design Design Factory en het project Try Out. In het nieuwe curriculum hebben de studenten tevens de keuze om in het zesde semester zelfstandig of in samenwerking met het Kenniscentrum onderzoek te verrichten.

Internationalisering

De bacheloropleiding Vormgeving kent een internationaal perspectief. Ten eerste zijn er in de opleiding veel internationale studenten en is de opleiding tweetalig. In het onderwijs schenkt de opleiding aandacht aan beeldend onderwijs en het onderzoeken en ontwerpen in een mondiale en

maatschappelijke context. Docenten worden aangemoedigd om zich internationaal te presenteren of te presenteren in een internationale context. Ook is de opleiding betrokken bij samenwerkingsprojecten met buitenlandse opleidingen. Vanuit docentonderzoekers van de opleiding Vormgeving en het Kennis Centrum Art & Sustainability zijn er afgelopen jaar tijdens verschillende internationale conferenties tevens papers gepresenteerd. Tot slot zijn er voor studenten fondsen om internationale reizen te kunnen maken en een internationale stage te kunnen lopen.

Personeel

Het team voor de bacheloropleiding Vormgeving bestaat uit 25 personen, waarvan 70 % over een masteropleiding beschikt. Twaalf personen (48%) beschikken over een basis didactische aantekening (BDB), daarnaast zijn 4 docenten hiervoor bezig. Negentien docenten (76%) hebben de BKE. Naast het vaste team zijn gemiddeld 15 gastdocenten per jaar betrokken bij de opleiding.

Voorzieningen

Alle beeldende opleidingen van Academie Minerva zijn gevestigd in twee gebouwen in de binnenstad van Groningen. Hier hebben studenten de beschikking over verschillende algemene onderwijsvoorzieningen, zoals meetingsrooms. De opleiding streeft er verder naar dat iedere student een werkplek heeft. Ook hebben studenten de beschikking over verschillende werkplaatsen waar zij technische vaardigheden op doen en deze kunnen oefenen. Tevens is er een Electronics Lab ingericht waar onder andere gewerkt kan worden aan robotica en programmeren.

Instroom en begeleiding

De bacheloropleiding Vormgeving is op zoek naar studenten die nieuwsgierig zijn en hun eigenheid willen ontdekken. De instroomprocedure voor potentiële studenten bestaat uit een voorselectie op basis van een door de student opgesteld portfolio en een interview. Verder kunnen studenten bij de opleiding een vooropleiding of een portfoliotraining doen, zodat ze daarna meer

kans maken om in te kunnen stromen in een van de bacheloropleidingen.

De studiebegeleiding aan studenten kent drie onderdelen. Docenten begeleiden studenten bij de artistiek inhoudelijke kant, studiegerelateerde begeleiding wordt gegeven door een coach, voor overige zaken kunnen studenten contact opnemen met het decanaat. De teams van begeleidende docenten worden evenals de assessoren en promotoren zo samengesteld, dat er een match ontstaat tussen de promotorenteam en het werk van de student.

Met begeleiding op maat vanuit het Projectbureau worden zowel interne als externe opdrachten gekoppeld aan studenten of alumni. Ontwerpers kunnen vervolgens ervaring opdoen bij de realisatie van hun voorstellen.

Overwegingen

De commissie heeft het onderwijsprogramma van de bacheloropleiding Vormgeving bestudeerd en besproken met studenten en docenten. De opzet van het curriculum is naar het oordeel van de commissie goed doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om de programmaonderdelen inhoudelijk en artistiek in te vullen.

De strategische thema's van de Hanzehogeschool Groningen en van de Academie Minerva vinden hun weerslag in de uitgangspunten van het curriculum van de bachelor Vormgeving: er is een sterke nadruk op binding met de beroepspraktijk en de maatschappij, vakmanschap en ondernemerschap. Studenten leren in dit licht bijvoorbeeld contracten opstellen en facturen maken. Ook is er een stage in de opleiding geprogrammeerd. Zo worden studenten naar het oordeel van de commissie inhoudelijk goed voorbereid op het functioneren in de kunstwereld. De ondernemendheid die nodig is in de kunstwereld kan meer aandacht krijgen.

Voor een opleiding met een autonoom karakter biedt de opleiding studenten in het eerste jaar

meer structuur dan andere kunstopleidingen. De commissie waardeert dat. Met de majors kunnen studenten vervolgens onder begeleiding hun eigen programma samenstellen. Het curriculum biedt hierdoor ruimte en flexibiliteit, dat zowel de mogelijkheid biedt tot specialiseren, als ook tot samenwerking en interdisciplinariteit. De afgelopen jaren is het onderwijs geëvolueerd naar het stermodel zodat docenten meer hun eigen accenten in het onderwijs kunnen leggen. De commissie waardeert dit, maar raadt de opleiding aan te bewaken dat hier ook helder over gecommuniceerd wordt naar studenten, zodat de sterpunten geen niches worden.

Inhoudelijk voldoet het curriculum aan de eisen. De commissie stelt dan ook vast dat de beoogde inhoud en het niveau van de samenhangende programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindkwalificaties. De onderwijsvormen zoals de Design dilemma's sluiten hier goed bij aan en de werkplaatsen vervullen een belangrijke rol. Het studiemateriaal kenmerkt zich door een adequaat niveau.

In het nieuwe curriculum is de opleiding naar het oordeel van de commissie zichtbaarder voor externen geworden: er is duidelijk meer ruimte ontstaan voor het naar buiten treden van studenten. Het gaat hierbij om activiteiten als het exposeren van werk, het optreden als ontwerperscollectief, relaties aangaan met bedrijven of in opdracht werken voor bedrijven via het Projectbureau. Daarnaast worden ook via onderzoek van het Kenniscentrum relaties gelegd binnen het werkveld. Op deze wijze zijn de netwerken waarin studenten tijdens de opleiding al functioneren naar het oordeel van de commissie sterk te noemen.

De commissie heeft tijdens de visitatie ook vernomen dat het doel is om steeds vaker opdrachten uit het werkveld te gebruiken in het reguliere curriculum. De commissie noemt deze samenwer-

king goed, maar vindt dat deze samenwerkingsverbanden nog meer strategisch ingezet kunnen worden.

De opleiding creëert een intensieve en inspirerende leeromgeving. De commissie waardeert de sterke persoonlijke aandacht die studenten krijgen. Alle betrokkenen bevestigen dat er bij de opleiding sprake is van een warm community-gevoel. Deze community fungeert ook als inclusief netwerk voor studenten en docenten. De commissie is van mening dat de opleiding Vormgeving hiermee iets unieks aanbiedt. Docenten voelen zich ook meer een onderdeel van de community dan dat eerder het geval was. De commissie suggereert wel om studenten nog meer uit de dagen om hun positie in de wereld te bevragen en vanuit deze context meer pro-actief zelf externe verbindingen te kunnen leggen.

De opleiding Vormgeving beschikt naar het oordeel van de commissie over voldoende en gekwalificeerd personeel voor het verzorgen van het onderwijs in de bacheloropleiding. Het gedreven en enthousiaste team heeft als geheel zowel inhoudelijke expertise op het gebied van het brede vakgebied in de kunsten waartoe de opleiding haar studenten opleidt, als expertise op het gebied van begeleiding, toetsdeskundigheid, didactiek en onderzoeksvaardigheden. Hoewel er voldoende internationale staf is die zo nu en dan lessen verzorgd, adviseert de commissie wel om te zorgen dat de samenstelling van het docententeam een betere afspiegeling is van de diversiteit van de studenten in de opleiding. De commissie heeft begrepen dat hiervoor in de toekomst meer ruimte ontstaat.

De commissie constateert dat de opleiding passende instroomeisen hanteert en dat deze eisen zorgen voor een kwalitatief goede en diverse instroom. Hierdoor wordt een goede basis gelegd voor een waardevolle differentiatie waarbij studenten kunnen leren van elkaar. De commissie adviseert wel om ook tijdens de opleiding meer gebruik te maken van de instroomportfolio van studenten. Deze biedt al veel aanknopingspunten voor individueel gericht onderwijs.

De commissie is van oordeel dat de opleiding de begeleiding in alle fasen van de opleiding goed heeft vormgegeven. Het geleverde maatwerk past tevens bij de didactische visie. Ook de uitvoering van de begeleiding voldoet aan de eisen. Studenten worden vrij gelaten, maar krijgen hulp als ze die nodig hebben. Docenten voelen zich verantwoordelijk voor studenten en zijn in staat studenten door middel van gesprekken te begeleiden en te sturen.

De commissie is van oordeel dat de huisvesting en de materiële voorzieningen uitstekend zijn. De opleiding beschikt over veel ruimte en biedt goede voorzieningen waarin studenten kunnen werken. Met name de theatteruimte waarmee door Vormgevingstudenten een samenwerking met theater gemaakt kan worden noemt de commissie uniek. De voorzieningen sluiten goed aan op de specifieke aspecten voor een opleiding Vormgeving. De studiefaciliteiten en de geschiktheid van de onderwijsruimten, werkplekken en de digitale leeromgeving worden ook door de studenten als voldoende beschouwd.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

3. Toetsing

De opleiding Vormgeving beschikt over een adequaat toetsstelsel dat aansluit bij de eindcompetenties. In de toetsing wordt op holistische en integrale wijze aangetoond dat de competentie en het niveau bereikt is. In de beoordeling aan studenten is zowel het proces als het artistiek eindresultaat van belang. Docenten stellen vooraf bepaalde criteria, die gedurende het leerproces en de uitvoering van het werk ingevuld worden. De monitoring en feedback is intensief. De opleiding treft de juiste maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De cultuuromslag binnen het team heeft geleid in dit licht tot betere afstemming. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

De toetsing voor de bacheloropleiding Vormgeving is uitgewerkt in een toetsplan wat de concretisering is van vier basisdocumenten: de beroepsprofielen die door het Overleg Beeldende Kunsten (OBK) zijn vastgesteld, het toetsbeleid van de Hanzehogeschool en van Academie Minerva en het Strategisch Plan 2020 van Minerva. Het toetsstelsel bestaat uit het toetsprogramma, het toetsplan en de examenregeling.

Bij de opleiding staat het 'maakleren' centraal. In dit licht wordt een groot deel van de competenties integraal en holistisch getoetst in grote opdrachten die een blok of semester beslaan. De toetsing van de opleiding Vormgeving sluit aan bij het leerlijnenmodel (zie standaard 2).

Gedurende de opleiding Vormgeving worden alle landelijk vastgestelde competenties getoetst. Voor elke onderwijseenheid is vastgesteld welke competenties en operationalisaties getoetst worden. In de competentiematrix, die is opgenomen in het toetsplan van de opleiding, staat de relatie tussen de onderwijseenheden en de opleidingscompetenties weergegeven. De opdrachten bij de opleiding Vormgeving worden als Design Dilemma's benoemd (zie ook standaard 2) die tevens als toets gezien worden.

Per onderwijseenheid stellen docenten vooraf bepaalde criteria vast, die aansluiten bij de operationalisaties. De learning outcomes zijn dus niet

van tevoren bepaald, deze worden in overleg met de student gedurende het proces en de uitvoering van het werk nader ingevuld helder. Studenten kunnen door dit stelsel ook op een hoger niveau beoordeeld worden.

In de opleiding is zowel reflectie (achteruitblik) als de positiebepaling (vooruitblik) een onderdeel van het leerproces van een student. Feedback krijgen studenten zowel individueel als per groep. Studenten leren hierdoor te kijken naar hun eigen ontwikkelingen en verbeterpunten aan te geven. De beoordeling door docenten wordt uitgevoerd in teams. Bij de beoordeling is zowel het leerproces van de student als het artistiek eindresultaat van belang.

De opleiding beschikt over een ongedeelde, academiebrede examencommissie die is samengesteld uit één vertegenwoordiger per (groep van) bacheloropleiding(en) en een vertegenwoordiger van de masteropleidingen. De examencommissie bestaat in totaal uit zes leden. De examencommissie geeft niet alleen haar oordeel over de eindwerken (zie ook standaard 4), maar zij is ook betrokken bij het observeren van de examens en is ook aanwezig bij de voor- en nabespreking door docenten. Tevens onderzoekt de examencommissie per periode of studenten begrijpen waarop ze beoordeeld worden.

Verder is er ook een toetscommissie betrokken bij de opleiding. De toetscommissie stelt een plan

van aanpak op om het leerproces en de voortgang van studenten blijvend te monitoren.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de bacheloropleiding Vormgeving beschikt over een adequaat toetsprogramma dat aansluit bij de toetsvisie van de Academie Minerva en het Toetsbeleid van de Hanzehogeschool Groningen.

De commissie stelt tevens vast dat de toetsing aansluit op de beoogde leerresultaten en de opleidingscompetenties. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten zichtbaar aan op de operationalisaties. De opleiding leert studenten hiermee adequaat functioneren als vormgever in de artistieke wereld. De studieopdrachten leiden aantoonbaar naar de geformuleerde niveaus en operationalisaties toe. In de toetsing wordt op holistische beschrijvende wijze aangetoond dat de competentie en het niveau bereikt is. Dit gebeurt op drie door de opleiding beschreven niveaus. De commissie is hier tevreden over.

De commissie concludeert op basis van de gesprekken en het bestuderen van een aantal toetsen en beoordelingscriteria dat de kwaliteit van de toetsing voldoende is. Zij stelt tevens vast dat de ontwikkelgerichte toetsen een opbouw in

complexiteit en beheersingsniveau laten zien en dat de prestaties van studenten in voldoende mate aan hen worden teruggekoppeld: de commissie noemt de monitoring en feedback intensief. De commissie constateert wel een niveauverschil in de geschreven feedback.

De kwaliteit en meetbaarheid is, net als bij andere opleidingen een belangrijke discussie in de opleiding. Hoewel de learning outcomes niet van tevoren vastliggen, is de commissie van oordeel dat de opleiding Vormgeving realistisch en betrouwbaar toetst. De vernieuwde formulieren bieden meer ruimte en worden beter gebruikt. Door een duidelijke cultuuromslag is er een meer consistente gezamenlijke begrippenkader.

De commissie stelt tot slot vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De toetscommissie en de examencommissie nemen hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus en weten zich een eigenstandig oordeel te vormen over de toetsing en het artistieke eindniveau van de opleiding. De vergrote aandacht voor BKE-certificering heeft hieraan tevens bijgedragen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerprogramma bestaat uit vier onderdelen: het Position Paper, het eindwerk Onderzoek, het artistieke eindwerk en de presentatie van het eindwerk. De afstudeeropdracht van de bacheloropleiding Vormgeving is adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau voor een bacheloropleiding in de kunsten. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en de beoordeling voldoet aan de eisen. In de geselecteerde eindwerken is het maken sterk vertegenwoordigd; dit neemt niet weg dat er ook eindwerken gemaakt worden waarin het denken meer dominant op de voorgrond treedt. De diepgang van de reflectie kan nog verder worden versterkt. Studenten worden goed voorbereid om te functioneren in het artistieke werkveld. Alumni komen in grote getale aan het werk in relevante banen op niveau, dit is een kracht van de opleiding. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Het eindniveau van de bacheloropleiding Vormgeving wordt beoordeeld in het afstudeerprogramma in het vierde jaar van de opleiding. Het afstudeerprogramma bestaat uit vier onderdelen: het Position paper (Theory 4 en Professional Development 4), het eindwerk Onderzoek (Laboratory 4 en Studio 4), het artistieke eindwerk (Graduation project) en de presentatie van het eindwerk.

Uit de toetsvisie van van de opleiding blijkt dat als uitgangspunt gehanteert wordt dat het werk of de prestatie niet op afzonderlijke aspecten te beoordelen is. De prestatie van de student wordt in de beoordeling in zijn geheel afgezet tegen de standaard zoals geformuleerd in een kerntaak of een (cluster van) competentie(s) en leeruitkomsten. De beoordelende promotoren (examinatoren) overbruggen als 'connaisseurs' de afstand tussen waarneembare feiten en de betekenis en interpretatie van de gehele prestatie.

In het toetsplan en de afstudeerhandleiding is informatie opgenomen over de toetsing in zijn geheel en tijdens het afstuderen. In deze documenten zijn ook niveauregels beschreven en de beoordelingsformulieren opgenomen.

De teams van begeleidende docenten worden evenals de assessoren/promotoren met zorg samengesteld, zodat er een match ontstaat tussen

de promotorenteam en het (eind)werk van de student. In de beoordeling van het eindniveau wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke graad van intersubjectiviteit: meerdere beoordelaars geven hun visie op de kwaliteit en het niveau van het eindwerk, lichten hun visie toe aan elkaar en gaan een discussie aan over het werk.

Na deze studie kunnen studenten aan de slag als zelfstandig ontwerper (alleen of in groepsverband). Ook kunnen studenten aan de slag bij bijvoorbeeld een ontwerp bureau of theatergezelschap. Tijdens de opleiding maken studenten kennis met de beroepsmogelijkheden.

De examencommissie screent elk jaar de eindwerken en afstudeerdossiers van alle opleidingen. Daarmee wordt beoogd om inzicht te krijgen in de vorm en inhoud van eindwerken Minervabreed en de manier waarop de afstudeerdossiers opgebouwd zijn. Daarnaast is gekeken naar volledigheid van de dossiers en betrouwbaarheid, validiteit en transparantie van de (summatieve) beoordeling.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een degelijk afstudeerprogramma. De afstudeeropdracht van de bacheloropleiding Vormgeving is adequaat opgezet en is passend voor het eindniveau van een bacheloropleiding in de kunsten. Het afstuderen is een goede artistieke

afspiegeling van wat er in het werkveld wordt verwacht van studenten.

De commissie heeft 22 eindwerken bestudeerd van de studenten die de afgelopen twee jaar afgestudeerd zijn. De commissie noemt een eindwerk passend voor de opleiding en stelt bovendien vast dat de eindwerken getuigen van het bachelorniveau. De eindwerken in het nieuwe curriculum vindt de commissie verbeterd ten opzichte van de oude eindwerken. Met name de eindwerken van de profielen Illustratie en Grafisch Ontwerp vindt de commissie goed en vernieuwend: de artistieke urgentie werd goed duidelijk gemaakt. In alle eindwerken was er aandacht voor de maatschappelijke relevantie. De gebruikte technieken en toepassingscontexten zijn per student erg uiteenlopend. De commissie is hier tevreden over.

Het niveau van het geschreven woord is in de eindwerken wisselend. In twee eindwerken vond de commissie het niveau van het Engels laag. De commissie adviseert de opleiding het Engels beter te controleren. De diepgang van de reflectie kan nog verder worden verbeterd. De commissie vraagt hier aandacht voor.

De scripties zijn volgens de commissie navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het werk. De verantwoording van de beoordeling krijgt veel aandacht. De manier van beoordelen sluit goed aan bij het onderwijs; het artistieke werk van de student en het maak-leren staan centraal.

De 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de artistieke praktijk komen zichtbaar terug in de eindwerken. Studenten worden daarmee in voldoende mate voorbereid op het artistiek functioneren in de praktijk. Met name

voor het inhoudelijk werk zijn studenten voldoende klaar, de administratieve werkzaamheden kunnen meer aandacht krijgen. De ruimte die er is voor excellentie en ambitie vindt de commissie onderbelicht, veel studenten lijken op een comfortabel niveau te zitten. Studenten kunnen hierin meer worden uitgedaagd. Ook een strategische inzet van samenwerkingspartners kan hierin behulpzaam zijn.

Het team beoordeelt of het eindniveau voldoende is aangetoond. De extern deskundige bewaakt de ondergrens en heeft een controlerende rol op de beoordeling door de examinatoren. De commissie is hier tevreden over. De examencommissie bevestigt dat zij het niveau van de studenten in orde vinden.

Uit het alumni-onderzoek blijkt dat alumni goed terecht komen in relevante banen op bachelorniveau, stelt de commissie naar tevredenheid vast. Afgestudeerden voldoen ook aan de wensen van het beroepenveld: externen zijn tevreden over het niveau van de studenten en herkennen de identiteit van de opleiding in het artistieke werk van alumni. Ook dragen alumni duidelijk bij aan het culturele klimaat van Groningen door het sterker dan gemiddelde netwerk dat zij tijdens de opleiding hebben kunnen opbouwen.

De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De examencommissie heeft hierin een sterke rol. Door goede afstemming spelen ook docenten een actieve rol in de kwaliteitsborging. Op deze wijze is er blijvend aandacht voor het niveau van de eindwerken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1-3 zinnen)
Drs. R.R. van Aalst	Commissievoorzitter AeQui en controller bij TenneT
Barbara Visser	Barbara Visser is internationaal exposerend kunstenaar. Ze is als docent verbonden aan diverse gerenommeerde kunstacademies
Cateljne van Middelkoop	Cateljne van Middelkoop heeft haar eigen ontwerpstudio, hoogleraar Visual Communication Design aan de TU Delft, afdelingshoofd aan de Design Academy Eindhoven, adviseur Commercial Practices bij de WdKA en gastdocent bij ArtEZ FashionMasters
Vera van der Burg	In 2019 heeft zij de Master Contextual Design aan de Design Academy Eindhoven behaald.

De commissie werd bijgestaan door Astrid Koster, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

15 oktober 2019; Minervabrede gesprekken

<i>Tijd</i>	<i>Onderwerp</i>
12:00 - 13:00	Paneloverleg
13:00 - 13:45	Management en profilering
13:45 - 14:45	Opleidingsoverstijgende projecten
14:45 - 15:00	Paneloverleg
15:00 - 16:00	Werkplaatsen
16:00 - 17:00	Examencommissie en Toetscommissies
17:00 - 17:30	Paneloverleg
17:30 - 18:00	Terugkoppeling

16 oktober 2019; Gesprekken specifiek over de bacheloropleiding Vormgeving

<i>Tijd</i>	<i>Onderwerp</i>
08:30 - 08:45	Ontvangst
08:45 - 09:45	Paneloverleg
09:45 - 10:30	Studenten (een selectie van studenten uit verschillende jaren van de hoofdfase en van verschillende majors. 50% internationale studenten)
10:30 - 10:45	Paneloverleg
10:45 - 11:45	Docenten (een selectie van docenten en Werkplaatspecialisten aan de hand van de 4 leergebieden en de 5 majors.)
11:45 - 12:00	Paneloverleg
12:00 - 13:00	Alumni (50% internationaal) & Werkveld Advies Raad
13:00 - 13:15	Paneloverleg
13:15 - 14:00	Alumni-programma
14:00 - 14:15	Paneloverleg
14:15 - 15:00	Rondleiding door Zuiderdiep door opleidingsmanagement
15:00 - 15:45	Opleidingsmanagement
15:45 - 17:00	Paneloverleg
17:00 - 17:15	Terugkoppeling

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie en studentenhoofdstuk.
- Brondocumenten ZER, inclusief OER, afstudeerhandleiding en toetsplan.
- Aanvullende bronnen:
 - o Afstudeerhandleiding
 - o Beoordelingsrapport Hobeon 2013
 - o Bolt. Barbara. "Artistic Research: A Performative Paradigm?" in Parse, Repetitions and Reneges Issue 3, summer 2016.
 - o "Kaas" en "Eh Joe" (Elschot en Beckett)
 - o Kritisch Vitalisme – Pascal Gielen
 - o Meshwork – Tim Ingold
 - o OBK vastgestelde beroepsprofielen (witte boekje)
 - o Onderwijsjaarplan Opleiding Design 2018-2019
 - o Onderwijsregeling VG 2018-2019
 - o Overzicht van partners
 - o Position Paper
 - o Rapport MTR 2017
 - o Strategisch plan 2020 van Minerva
 - o Studiegids Vormgeving 2018-2019
 - o Toetsbeleid Hanzehogeschool
 - o Toetsbeleid Minerva
 - o Toetsplan opleiding Vormgeving 1819
- Minerva (school) brede documenten
- Eindwerkstukken van 9 uit het oude curriculum en 13 studenten uit het nieuwe curriculum

